

1

PANORAMA INTERNACIONAL

RESUM

El fort creixement real del comerç exterior al llarg del trienni 2004-2006 és la base de la recuperació econòmica mundial. Així, el model econòmic mundial està representat pels Estats Units d'Amèrica, com a gran mercat mundial de consum i com a veritable locomotora de la demanda neta mundial, la qual genera feina, ocupació i reactivació econòmica a la resta de l'economia del món.

Els saldos comercials estan desequilibrats per l'enorme dèficit comercial dels Estats Units, xifra que equival al -6,5% del seu PIB. Els Estats Units s'han convertit en el país del món que més necessita té de rebre finançament de l'exterior, ja que acapara el 63,7% del total dels fluxos de finançament mundials. El segon país en importància és Espanya, que absorbeix el 7,4%. El primer país del món en aportar fluxos de finançament per a la resta del món és la Xina, amb un 13,5% del total mundial, bona part dels quals es canalitzen cap als Estats Units. A continuació, per ordre d'importància, hi ha el Japó, amb un 12,2%; Alemanya, amb un 9%, i Rússia i l'Aràbia Saudita, amb un 8,8%.

Les perspectives per al 2007 i per al 2008 són de creixement, però en el cas dels Estats Units es parla de pèrdues de creixement de -1,2 punts el 2007 i de -0,8 punts el 2008, respecte d'una taxa de creixement del 3,3% el 2006. En relació amb Europa, es preveu un manteniment del creixement entorn del 2,5% el 2006, 2,7% el 2007 i 2,3% el 2008. En el cas de les dues grans economies emergents del món, la Xina i l'Índia, no es descarta que continuïn en creixements de prop del 10% per al bienni 2007-2008. En els cas de l'ocupació, destaca la recuperació de l'ocupació a Europa per sobre dels Estats Units, i en el cas dels costos laborals unitaris, que és l'indicador base avançat per inferir l'evolució futura de la competitivitat, destaca el millor comportament d'Europa respecte dels Estats Units, però inferior del Japó.

Pel que fa als principals reptes de la política econòmica internacional en el període 2007-2008, es pot destacar que, per la regulació d'un dels principals desequilibris internacionals, que és el dèficit per compte corrent de l'economia dels Estats Units, no es preveu un descontrol, sinó en tot cas una lleugera disminució. Més importants semblen els riscos de la desacceleració dels mercats immobiliàries a escala internacional, especialment, als Estats Units, per les implicacions que poden tenir en els mercats financers, la crisi de les hipoteques "subprime" (d'alt risc).

1.1.

L'EVOLUCIÓ ECONÒMICA INTERNACIONAL I DE LES GRANS REGIONS ECONÒMIQUES

Segons les dades de l'Informe de primavera de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), es confirma el creixement de les exportacions mundials de mercaderies, que l'any 2006 aconseguen una taxa real del 8% (1,5 punts per sobre del 2005). El fort creixement real del comerç exterior al llarg del trienni 2004-2006 es troba a la base de la recuperació econòmica mundial. (Vegeu el quadre I-1 i el gràfic I-1.)

El creixement nominal de les exportacions de mercaderies va ser del 15%, de manera que se supera per primera vegada la xifra dels onze bilions de dòlars (11,762 bilions de dòlars), que es desglossa en un creixement real del 8% i en un creixement dels preus en dòlars del 6,5% (a l'igual del 2005). Segons els índexs de preus dels productes bàsics de l'FMI, els preus mundials d'exportació dels minerals i metalls no ferrosos augmentaren un 56%; els dels combustibles un 20%, i els dels productes alimentaris i matèries primeres agrícoles un 10%. S'estima que els preus dels productes manufacturats no varen augmentar més d'un 3%. El preu mitjà del petroli (Brent a un mes) es va situar en els 66,3 dòlars per barril, la qual cosa

QUADRE I-1. EL PIB I EL CREIXEMENT DE MERCADERIES PER REGIONS, 2004-2006

	PIB			Exportacions			Importacions		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Amèrica del Nord	3,9	3,2	3,4	8,0	6,0	8,5	10,5	6,5	6,5
Estats Units	3,9	3,2	3,4	8,5	8,0	10,5	11,0	6,0	5,5
Amèrica Central i del Sud**	6,9	5,2	5,2	13,0	8,0	2,0	18,5	14,0	10,5
Europa	2,4	1,8	2,8	7,0	4,0	7,5	7,0	4,0	7,0
Unió Europea (25)	2,3	1,6	2,8	7,0	4,0	7,5	6,5	3,5	6,5
Comunitats d'Estats Independents (CEI)	8,0	6,7	7,5	12,0	3,5	3,0	16,0	18,0	20,0
Àfrica i Orient Mitjà	6,0	5,5	5,4	8,0	5,0	1,0	14,0	13,0	8,5
Àsia	4,8	4,1	4,4	15,5	11,5	13,5	14,5	8,0	8,5
Xina	10,1	9,9	10,7	24,0	25,0	22,0	21,5	11,5	16,5
Japó***	2,7	1,9	2,2	13,5	5,0	10,0	6,5	2,0	2,0
L'Índia	8,0	8,5	8,3	15,5	20,5	11,5	16,0	20,5	12,0
Tot el món	3,9	3,2	3,7	10,0	6,5	8,0	—	—	—

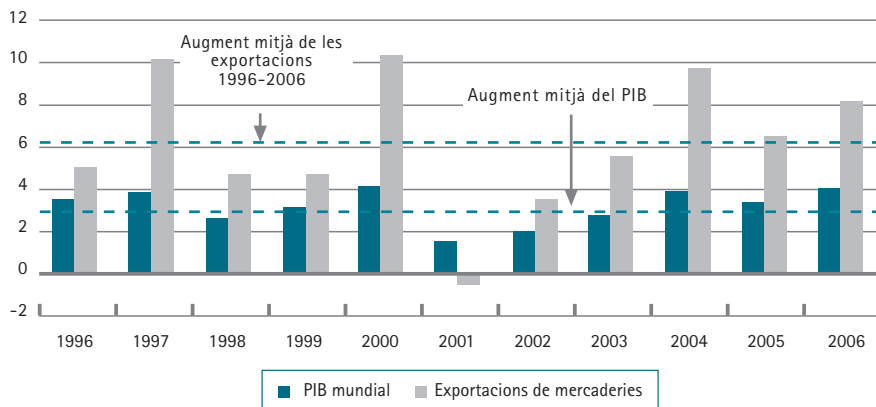
Variació percentual anual a preus constants

* Inclou la regió del Carib.

** Les dades sobre el volum del comerç estan basades en estadístiques duaneres, deflactades segons els valors unitaris corrents i un índex de preus ajustats d'articles electrònics.

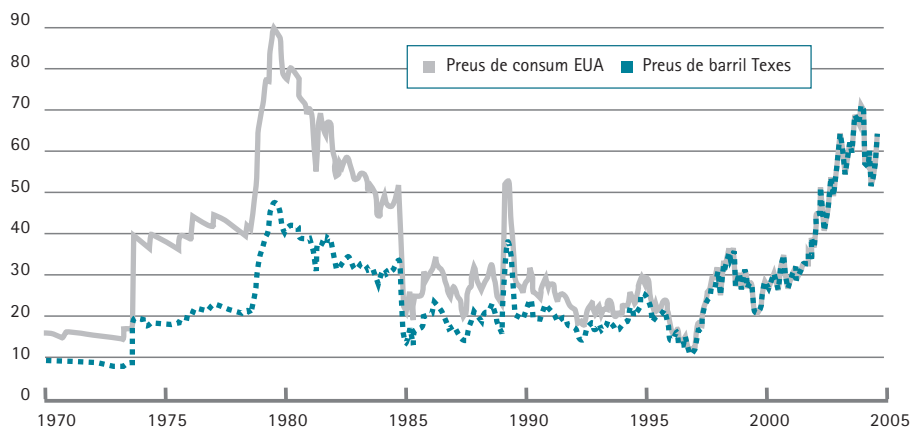
Font: OMC.

Gràfic I-1
Creixement del volum del comerç mundial de mercaderies i del PIB mundials (1996-2006) (Variació percentual anual)

Font: OMC.

Gràfic I-2
Evolució dels preus reals del petroli (1970-2005)
(Preu en dòlars (EUA) per barril (mitjana mensual))

Font: OECD *Economic Outlook*, núm. 81.

suposa un increment de 12,4 dòlars en relació amb el 2005 i una taxa del 23%.¹ (Vegeu el gràfic I-2.)

Per grans regions econòmiques, cal destacar que la Unió Europea dels 25 (UE-25) representa l'àrea comercial més important del món, amb un pes del 38,5% respecte del total de les exportacions mundials (-0,9 punts que l'any anterior) i un creixement monetari del 12%, i és la regió econòmica que presenta el menor creixement (3 punts per sota del creixement mundial). Això es deu en part a l'evolució del tipus de canvi efectiu nominal de l'euro,² ja que s'ha incrementat un 4,1% al llarg del 2006. L'Àsia és la segona zona

comercial amb una participació del 27,9% (0,5 punts més que l'any anterior) i una creixuda del 18% (3 punts per sobre del creixement mundial). La tercera zona en importància és Amèrica del Nord, que significa el 14,2% (0,4 punts menys que l'any anterior), amb un creixement del 13% (2 punts per sota del creixement mundial). La regió que creix més és la Comunitat d'Estats Independents (CEI) amb la Federació Russa al capdavant, amb un creixement del 25%, però en pes només representa el 2,6% del total mundial.

Per països, els únics que representen una quota exportadora mundial superior al 5% són Alemanya (9,2%),³ els Estats

1. El Fons Monetari Internacional calcula que per cada augment de 10 dòlars en el barril de petroli l'any següent el creixement mundial es redueix 0,3 punts percentuals i la inflació mundial augmenta 0,25 punts addicionals.

2. Calculat com a mitjana ponderada del valor bilateral de l'euro enfront de les monedes dels 24 principals socis comercials de la zona euro.

3. Les empreses alemanyes han creat més de quatre milions d'ocupacions a l'exterior, especialment a l'est d'Europa i a la Xina. Els grans grups empresarials que cotitzen a la borsa de Frankfurt obtenen les dues terceres parts de la xifra de negocis a l'exterior, amb un notable increment dels guanys empresarials. La contrapartida és el creixement de l'atur, que ha arribat gairebé als cinc milions d'aturats.

QUADRE I-2. PRINCIPALS EXPORTADORS I IMPORTADORS EN EL COMERÇ MUNDIAL DE MERCADERIES (2006)*

Ordre	Exportadors	Valor	Part	Variació percentual anual	Ordre	Importadors	Valor	Part	Variació percentual anual
1	Alemanya	1.112	9,2	15	1	Estats Units	1.920	15,5	11
2	Estats Units	1.037	8,6	14	2	Alemanya	910	7,4	17
3	Xina	969	8,0	27	3	Xina	792	6,4	20
4	Japó	647	5,4	9	4	Regne Unit	601	4,9	17
5	França	490	4,1	6	5	Japó	577	4,7	12
6	Països Baixos	462	3,8	14	6	França	533	4,3	6
7	Regne Unit	443	3,7	15	7	Itàlia	436	3,5	13
8	Itàlia	410	3,4	10	8	Països Baixos	416	3,4	14
9	Canadà	388	3,2	8	9	Canadà	357	2,9	11
10	Bèlgica	372	3,1	11	10	Bèlgica	356	2,9	12
	Tot el món ^a	12.062	100,0	15		Tot el món ^a	12.380	100,0	14

* Mils de milions de dòlars i percentatges.

a. Inclou una quantitat significativa de reexportacions o d'importacions destinades a la reexportació.

Font: OMC.

Units d'Amèrica (8,6%), la Xina (8%) i el Japó (5,4%). D'aquests països, només la Xina creix per sobre de la mitjana mundial (+12 punts). Els Estats Units creixen 1 punt per sota; Alemanya iguala el creixement amb el mundial, i el Japó, 6 punts per sota. Espanya és la divuitena potència exportadora mundial (perd un lloc): representa l'1,7% i creix el 7% (8 punts per sota de la mitjana mundial). (Vegeu el quadre I-2.)

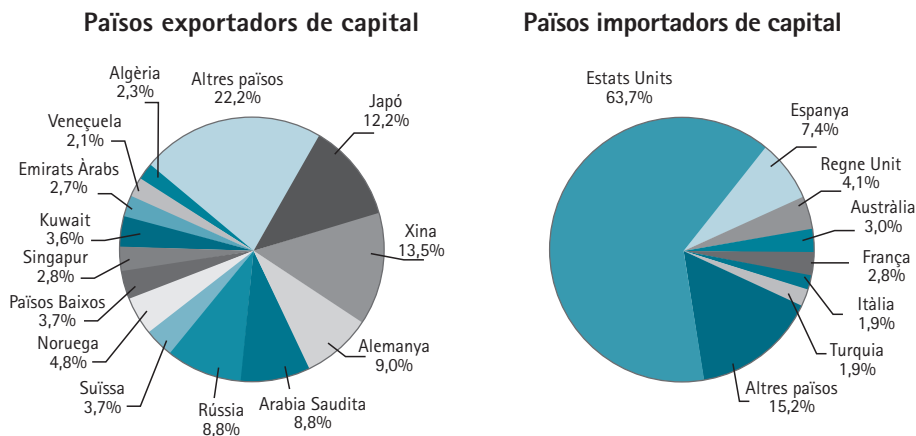
La primera potència importadora mundial són els Estats Units d'Amèrica, que representen el 15,5% del total. Alemanya és la segona, amb una quota del 7,4%, seguida de la Xina, amb una quota del 6,4%. La resta de països no arriben al 5%. De les deu potències importadores mundials, només la Xina, el Regne Unit i Alemanya

creixen per sobre de la mitjana mundial, i els Països Baixos igualen la taxa, que és del 14%. Espanya és la dotzena potència importadora mundial: representa un 2,6% de quota i creix un 10%. (Vegeu l'apartat 3.1.)

Tal com dèiem en la MEMÒRIA de l'any passat, els saldos comercials estan desequilibrats per l'enorme dèficit comercial dels Estats Units, que equival al -6,5% del seu PIB. Cada cop més, el dèficit comercial dels Estats Units es concentra a la Xina, que ara representa ja una quarta part del total. Si continua aquesta progressió, es preveu que el dèficit dels Estats Units arribarà al bilió de dòlars al final d'aquesta dècada, més o menys el mateix volum de reserves de dòlars en mans de les autoritats xineses. Per aquesta raó, els Estats

Gràfic I-3

Principals països exportadors i importadors de capital el 2006

Font: FMI

Units s'han convertit en el país del món que més necessitat té de rebre finançament de l'exterior, ja que acapara el 63,7% del total dels fluxos de finançament mundials. El segon país en importància en la captació de fluxos de finançament mundial és Espanya, que absorbeix el 7,4%. El primer país del món a aportar fluxos de finançament per a la resta del món és la Xina, amb un 13,5% del total mundial, bona part dels quals es canalitzen cap als Estats Units. Els segueixen per ordre d'importància el Japó amb un 12,2%, Alemanya amb un 9%, i Rússia i Aràbia Saudita amb un 8,8%. (Vegeu el gràfic I-3.)

Així, el model econòmic mundial està representat pels Estats Units d'Amèrica, com a gran mercat mundial de consum i com a veritable locomotora de la deman-

da neta mundial, la qual genera feina, ocupació i reactivació econòmica a la resta de l'economia del món.

Entre els factors que han possibilitat que s'hagin recuperat el comerç mundial i el creixement econòmic cal esmentar l'acomodació de les polítiques monetàries i fiscals per tal de consolidar la recuperació del cicle econòmic, amb tipus d'interès reals baixos, amb dèficits públics relativament alts en les principals economies occidentals i amb la recuperació dels principals mercats borsaris internacionals.⁴

Un factor important que cal tenir en compte pels efectes positius que pot tenir sobre el comerç mundial és la decisió presa pels ministres de Comerç dels països que formen part de l'OMC, al final del mes de gener del 2007, de reprendre les negocia-

4. Les taxes són relativament millors l'any 2006 en relació amb el 2005. Així, el Dow Jones va pujar el 7,7% l'any 2006 (4,2 punts més que el 2005).

cions de la Ronda de Doha, que havien quedat suspeses el mes de juliol del 2006, després de cinc anys de negociació.

La negociació s'havia suspès perquè la majoria dels països emergents, l'anomenat G-20, liderat per l'Índia, el Brasil i l'Àfrica del Sud, no estaven d'acord amb els alts nivells d'ajuts interns i de protecció de l'agricultura dels països de la UE i amb les fortes subvencions agrícoles dels EUA i el Japó.

El possible acord pot suposar a la UE retallar en un 60% el nivell aranzelari mitjà de les seves importacions agrícoles, i quedar exempt un 8% dels aranzels que protegeixen aquells productes que la UE considera «sensibles», i faria un retall del 70% d'aquelles subvencions agrícoles internes que més distorsió provoquen en el comerç internacional. En el cas dels EUA l'acord proposa retallar el 60% en els ajuts a l'agricultura que produeixen més distorsió al comerç internacional i fixar un límit de 17.000 milions de dòlars, i retallar el 90% en el seu nivell aranzelari mitjà en els productes agrícoles importats; per això els EUA necessiten reformar la seva Farm Bill.

La contrapartida per als països en desenvolupament és que introdueixin un tipus màxim d'aranzel per les seves importacions industrials procedents dels països desenvolupats del 15%, excepte per a una llista de productes considerats «especials» pels països en desenvolupament, que, a més a més, podrien utilitzar clàusules de salvaguarda en cas de pujades excessives de les importacions o caigudes pronunciades dels preus.

Si s'aconsegueix l'acord en aquest capítol agrícola, llavors es podrà avançar en el capítol de la liberalització dels serveis, especialment els mediambientals, financers, de telecomunicacions i dels serveis professionals a les empreses. També cal aprofundir en una major transparència i disciplina *antidumping*, en una major transparència i supervisió dels acords comercials regionals, i en una defensa de la propietat intel·lectual de les denominacions geogràfiques d'origen.

Si s'arriba a un acord final de la Ronda de Doha, s'estima que els beneficis per a l'economia mundial oscil·laran entre 44.000 milions de dòlars a l'any si només es retallen en un 50% les subvencions agrícoles i industrials, fins a 278.000 milions de dòlars a l'any si s'eliminen totes les subvencions en tots els sectors productius.

Les perspectives per al 2007 i per al 2008 són de creixement, tal com mostren les previsions de primavera de la Unió Europea (UE), del Fons Monetari Internacional (FMI) i de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). (Vegeu el quadre I-3.)

Segons el darrer informe aparegut, que és el de l'OCDE, en el cas dels Estats Units es parla de *soft landing* (aterratment suau) amb pèrdues de creixement d'1,2 punts el 2007 i de 0,8 punts el 2008, respecte d'una taxa de creixement del 3,3% el 2006. En relació amb Europa es preveu un manteniment del creixement entorn del 2,5% el 2006, el 2,7% el 2007 i el 2,3% el 2008, a remolc de la recuperació de l'economia d'Alemanya (malgrat

		OCDE										CE									
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2002	2003	2004	2005	2006	2007
FMI																					
Balança per compte corrent																					
Zona euro	0,9	0,4	0,6	-0,2	0,1	0,4	0,4	0,8	0,4	0,7	-0,1	-0,2	-0,3	-0,4	0,9	0,5	0,8	0,0	0,0	0,2	0,1
Estats Units	-4,8	-4,9	-5,7	-6,4	-6,5	-6,1	-6,2	-4,5	-4,8	-5,7	-6,4	-6,5	-6,1	-6,0	-4,4	-4,7	-5,6	-6,2	-6,1	-5,8	-6,0
Japó	2,8	3,1	3,6	3,6	3,9	4,8	5,4	2,9	3,2	3,7	3,6	3,9	3,9	3,6	2,9	3,2	3,7	3,6	3,9	4,2	4,1
Món	-1,1	-1,2	-1,2	-1,9	-1,9	-1,5	-1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Creixement del PIB																					
Zona euro	1	0,5	1,8	1,4	2,8	2,7	2,3	0,9	0,8	2,0	1,4	2,6	2,3	2,3	0,9	0,8	2,0	1,4	2,7	2,6	2,5
Estats Units	2,4	3,1	4,4	3,5	3,3	2,1	2,5	1,6	2,5	3,9	3,2	3,3	2,2	2,8	1,6	2,5	3,9	3,2	3,3	2,2	2,7
Japó	0,3	2,7	2,6	2,7	2,2	2,4	2,1	0,3	1,4	2,7	1,9	2,2	2,3	1,9	0,3	1,4	2,7	1,9	2,2	2,3	2,1
Món	1,8	2,2	3,4	2,8	3,2	2,7	2,7	3,1	4,0	5,3	4,9	5,4	4,9	4,9	—	—	—	—	—	—	—
Comerç mundial (saldo comercial de béns i serveis)																					
Món	3,6	4,5	9,4	7,5	9,6	7,5	8,3	3,4	5,4	10,6	7,4	9,2	7,0	7,4	—	—	—	—	—	—	—

Font: Informes de l'OCDE, FMI i CE.

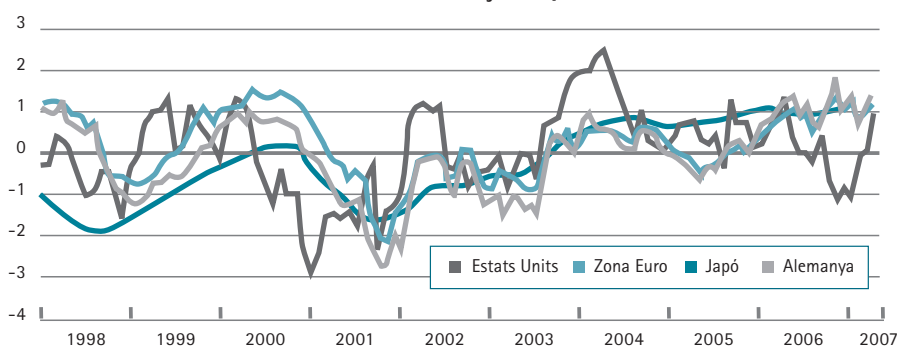
l'augment de l'IVA a començament del 2007) i de la italiana. Pel que fa al Japó, la pauta seria de manteniment entorn del 2,2% el 2006, el 2,4% el 2007 i el 2,1% el 2008. En el cas de les dues grans economies emergents del món, la Xina i l'Índia, no es descarta que continuïn en creixements de prop del 10% durant el bienni 2007-2008.

Aquestes dades sobre el creixement internacional de les grans àrees econòmiques es poden acompanyar de l'anàlisi dels indicadors internacionals sobre el clima de confiança empresarial, en què destaca la recuperació dels Estats Units, i la del clima de confiança de les famílies, en què destaca la recuperació a Europa en contrast amb els Estats Units i el Japó. En el cas de l'ocupació, destaca la recuperació de l'ocupació a Europa per sobre dels Estats Units, i, en el cas, dels costos laborals unitaris, que és l'indicador base avançat per inferir l'evolució futura de la competitivitat, destaca el millor comportament d'Europa respecte dels Estats Units, però inferior al del Japó. (Vegeu els gràfics I-4 al I-7.)

tament d'Europa respecte dels Estats Units, però inferior al del Japó. (Vegeu els gràfics I-4 al I-7.)

Pel que fa als principals reptes de la política econòmica internacional en el període 2007-2008, es pot destacar que per la regulació d'un dels principals desequilibris internacionals, que és el dèficit per compte corrent de l'economia dels Estats Units, no es preveu un descontrol, sinó en tot cas una lleugera disminució. Més importants semblen els riscos de la desacceleració dels mercats immobiliàries a escala internacional, especialment als Estats Units, per les implicacions que poden tenir en els mercats financers, la crisi de les hipoteques "subprime" (d'alt risc) i tot això en un context d'alces dels tipus d'interès. Ara bé, atès que les previsions d'inflació dins l'àrea de l'OCDE sembla que es mantenen entorn del 2% fins al final del 2008, no pareix previsible esperar un recorregut llarg a l'alça dels tipus d'interès. Les previsions per al 2008 són del 5% als Estats Units, del 4,5% a la zona euro i del 0,5% al Japó.

Gràfic I-4
Clima de confiança empresarial

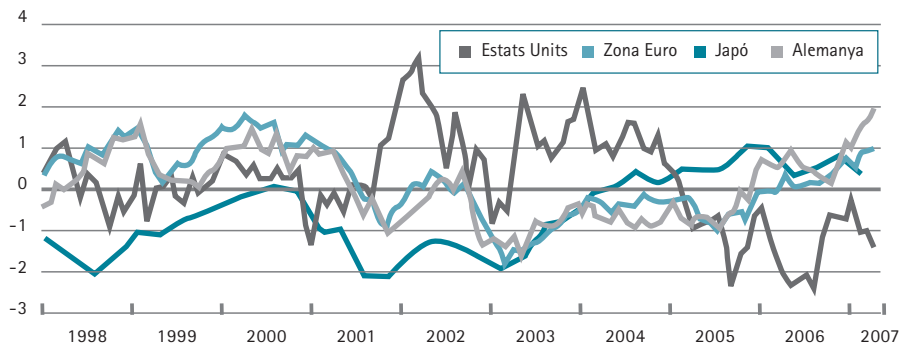

Nota: Totes les sèries han estat normalitzades per la mitjana en el període que comença el 1985 i són presentades en unitats de desviació estàndard.

Font: OECD *Economic Outlook*, núm. 81.

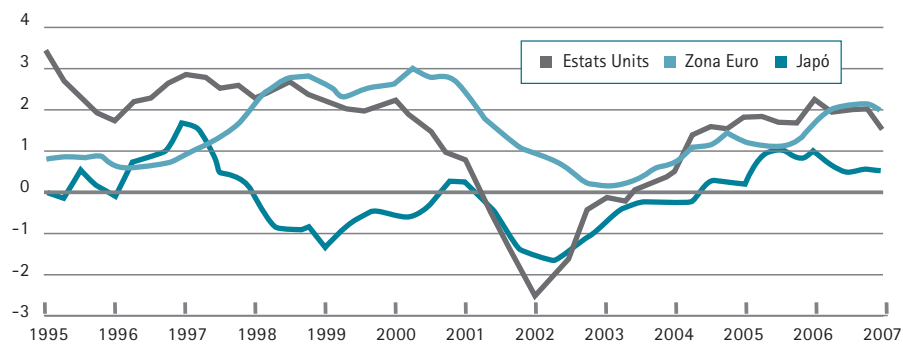
Gràfic I-5
Clima de confiança dels consumidors

Nota: Totes les sèries han estat normalitzades per la mitjana en el període que comença el 1985 i són presentades en unitats de desviació estàndard.

Font: OECD *Economic Outlook*, núm. 81.

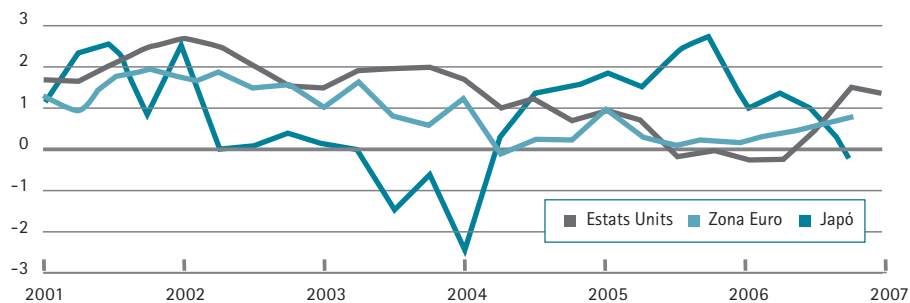
Gràfic I-6
Ocupació del sector privat

Nota: El creixement de l'ocupació a la zona euro i al Japó del 2007 és una estimació de l'OECD.

Font: OECD *Economic Outlook*, núm. 81.

Gràfic I-7
Costs reals laborals

Nota: Els costs reals laborals són els costs nominals deflactats per l'índex de preus de consum privat.

Font: OECD *Economic Outlook*, núm. 81.

1.2.

ELS ESTATS UNITS

En el cas dels EUA totes les previsions denoten una certa desacceleració del creixement per al bienni 2007-2008, tal com ja s'ha comentat. (Vegeu l'apartat 1.1.)

L'alça del preu del petroli ha comportat un augment de la pressió inflacionista i un canvi d'orientació de la política monetària,⁵ amb alces continuades dels tipus d'interès, fet que ha contribuït, i explica en bona part, aquesta desacceleració. (Vegeu el quadre I-4.)

Altrament, l'economia americana ha tornat a reproduir de nou la mateixa problemàtica dels dos dèficits, públic i exterior. Així, l'excés de consum respecte de la capacitat d'estalvi intern està generant desequilibris elevats de la balança de pagaments per compte corrent, que presenta un dèficit estimat en el 6,5% del PIB. Aquest dèficit corrent és finançat pels països asiàtics, cas de la Xina, que és el principal tenidor de deute dels Estats Units, i pels principals països productors de petroli. Si continua el deteriorament comercial el 2007, juntament amb el dèficit públic, es pot produir un augment del risc pel que fa al manteniment de la cotit-

QUADRE I-4. TIPUS D'INTERÈS A CURT TERMINI ALS MERCATS NACIONALS

Data	Zona de l'euro	Estats Units	Japó	Regne Unit
	Subhastes BCE	Nivell objectiu de la Reserva Federal		Tipus d'intervenció Banc d'Anglaterra
25/6/03	2,00	1,00	0,10	3,75
30/6/04	2,00	1,25	0,10	4,40
10/8/04	2,00	1,50	0,10	4,70
21/9/04	2,00	1,75	0,10	4,75
10/11/04	2,00	2,00	0,10	4,75
14/12/04	2,00	2,25	0,10	4,75
2/2/05	2,00	2,50	0,10	4,75
22/3/05	2,00	2,75	0,10	4,75
3/5/05	2,00	3,00	0,10	4,75
30/6/05	2,00	3,25	0,10	4,75
4/8/05	2,00	3,25	0,10	4,50
9/8/05	2,00	3,50	0,10	4,50
20/9/05	2,00	3,75	0,10	4,50
1/11/05	2,00	4,00	0,10	4,50
1/12/05	2,25	4,00	0,10	4,50

Continua

5. Vegeu l'apartat 1.2 (p. 8) de la Memòria del CES 2004.

QUADRE I-4. TIPUS D'INTERÈS A CURT TERMINI ALS MERCATS NACIONALS

Data	Zona de l'euro Subhastes BCE	Estats Units Nivell objectiu de la Reserva Federal	Japó	Regne Unit Tipus d'intervenció Banc d'Anglaterra
13/12/05	2,25	4,25	0,10	4,50
31/01/06	2,25	4,50	0,10	4,50
02/03/06	2,50	4,50	0,10	4,50
28/03/06	2,50	4,75	0,10	4,50
11/05/06	2,50	5,00	0,10	4,50
08/06/06	2,75	5,00	0,10	4,50
28/06/06	2,75	5,25	0,10	4,50
14/07/06	2,75	5,25	0,40	4,50
03/08/06	3,00	5,25	0,40	4,75
09/11/06	3,00	5,25	0,40	5,00
07/12/06	3,50	5,25	0,40	5,00
11/01/07	3,50	5,25	0,40	5,25
20/02/07	3,50	5,25	0,75	5,25
08/03/07	3,75	5,25	0,75	5,25
10/05/07	3,75	5,25	0,75	5,50
16/06/07	4,00	5,25	0,75	5,50
04/07/07	4,00	5,25	0,75	5,75
18/09/07	4,00	4,75	0,75	5,75

Fonts: Banc Central Europeu, Banc d'Espanya, Thomson Financial Datastream, La Caixa.

zació del dòlar, per la qual cosa es podria produir una alça dels tipus d'interès a llarg termini i un destronament dels preus dels actius immobiliaris, amb el risc de caure en una recessió. Si això es produís, no es pot descartar una major diversificació dels actius internacionals en euros i iens amb majors apreciacions d'aquestes divises. La probabilitat que això ocorri no és menyspreable en la mesura que els tipus d'interès a curt termini sobrepassen els rendiments dels bons a llarg termini, cosa que ja ha succeït en sis de les set ocasions en què els Estats Units han entrat en recessió des del 1960.

1.3.

LA UNIÓ EUROPEA

Les previsions de primavera de la Unió Europea ofereixen una certa recuperació del PIB de la UE-12 a partir del 2005, amb una acceleració el 2006 en un creixement d'1,3 punts, i un manteniment del creixement entorn del 2,5% per al bienni 2007-2008. La diferència de creixement respecte dels Estats Units torna a ser positiva el 2007, amb un diferencial a favor de 0,4 punts. Observau, però, que per al període 2000-2008 la UE-12 només ha

crescut per sobre dels Estats Units al llarg del bienni 2000 i 2001 i el 2007. (Vegeu el quadre I-5 i l'apartat 2.2.)

L'informe *Statiscal Annex of European Economy-Spring 2007* permet ampliar l'anàlisi que fèiem l'any passat per explicar aquest diferencial de creixement econòmic, ja que l'estudi estadístic proporciona una informació àmplia sobre les macro-magnituds que condicionen el creixement econòmic a curt termini. Així, es pot observar un major creixement de la demanda de consum —al llarg de tots els anys— en l'economia dels Estats Units, excepte per al 2008, en què s'igualen. Aquestes millors condicions de demanda han afavorit un clima més incentivador de

les inversions, amb millors registres que els de la UE-12, excepte al llarg dels bienis 2001-2002 i 2006-2007, les quals han facilitat una major acceleració del canvi tècnic i de la introducció de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) en l'economia dels Estats Units.⁶

Aquest bon comportament de les inversions americanes en la nova economia del coneixement ha permès generar uns avantatges competitius clars de l'any 2002 al 2005 en termes de productivitat del treball i de productivitat total dels factors productius. Aquesta major eficiència productiva ha facilitat que s'hagin pogut pagar uns majors salaris reals per alimentar la major demanda de consum⁷ i, d'al-

QUADRE I-5. CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ, PRODUCTIVITAT, PIB, POBLACIÓ I PIB PER CÀPITA A LA UE-12 I ALS EUA (2000-2008)									
EU-12	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
PIB	3,9	1,9	0,9	0,8	2,0	1,4	2,7	2,6	2,4
Consum	2,3	1,5	1,0	1,0	1,1	1,1	1,5	1,6	1,7
Inversió	1,0	0,1	-0,3	0,2	0,4	0,5	1,0	0,9	0,8
Demanda final	3,4	1,2	0,3	1,4	1,8	1,6	2,4	2,6	2,5
Rendibilitat	115,5	116,2	116,2	115,8	117,5	117,6	119,2	121,7	122,5
Productivitat del treball	1,7	0,5	0,4	0,8	1,6	0,9	1,4	1,4	1,4
Productivitat total dels factors productius	1,5	0,1	-0,3	0,0	0,9	0,3	1,0	0,9	0,8
Ocupació	2,5	1,6	0,7	0,5	0,9	1,1	1,6	1,5	1,2
Salaris nominals per càpita	2,8	2,7	2,7	2,8	2,5	1,9	2,2	2,6	2,9
Salari real per càpita	0,3	0,4	0,9	0,7	0,4	-0,1	0,2	0,7	1,0

Continua

6. Vegeu la Memòria del CES 2004 sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears, p. 10-12.

7. De fet, el major creixement de la demanda de consum no tan sols s'explica pel major creixement del salari real per càpita, sinó també pel major creixement de l'ocupació a partir del 2003 fins al 2006. Per al bienni 2007-2008 les taxes de creixement de l'ocupació són superiors a Europa, on la previsió per al 2008 dobla la dels Estats Units.

QUADRE I-5. CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ, PRODUCTIVITAT, PIB,
POBLACIÓ I PIB PER CÀPITA A LA UE-12 I ALS EUA (2000-2008)

Estats Units	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
PIB	3,7	0,8	1,6	2,5	3,9	3,2	3,3	2,2	2,7
Consum	3,5	2,2	2,6	2,4	3,1	2,6	2,6	2,4	1,7
Inversió	1,2	-0,4	-0,7	0,5	1,1	1,2	0,6	-0,2	0,9
Demanda final	4,5	0,9	2,3	2,9	4,6	3,5	3,3	1,9	2,7
Rendibilitat	124,6	122,1	126,4	129,3	134,5	134,4	138,3	133,9	130,1
Productivitat del treball	1,6	0,5	2,7	2,7	3,0	1,8	1,4	0,9	2,1
Productivitat total dels factors productius	1,0	-0,5	1,4	1,6	2,2	1,3	0,9	0,3	1,2
Ocupació	2,2	0,0	-0,3	0,9	1,1	1,7	1,9	1,3	0,6
Salari nominal per càpita	5,7	2,4	3,6	4,3	4,2	3,7	4,5	4,1	5,3
Salari real per càpita	3,1	0,3	2,1	2,3	1,5	0,8	1,7	2,1	3,3

Font: Statistical Annex of European Economy, Spring 2007.

tra banda, que aquest major creixement salarial real s'hagi compensat amb els majors creixements de la productivitat, per la qual cosa no n'ha resultat afectada la rendibilitat de les inversions, que ha estat major que la de la UE-12 en tots els anys del període 2000-2008.

No cal dir que aquestes condicions favorables per a les inversions s'han vist afavorides per la millora de la taxa real d'intercanvi del dòlar en relació amb l'euro, especialment a partir del 2001, i pels baixos tipus d'interès fins al 2005.

Com sempre, l'assignatura pendent de l'economia europea és com millorar les condicions de demanda i la introducció de les noves tecnologies, i la dels Estats Units és com millorar els seus desequilibris fiscals i de sector exterior.

1.4.

EL JAPÓ

L'economia japonesa va créixer un 2,2% el 2006, tres dècimes més que l'any anterior, segons els informes de primavera de l'FMI i de l'OCDE. Així mateix, el 2007 millorarà el seu creixement en una dècima, de manera que, a diferència dels EUA i la UE, l'any 2007 mostrarà una lleugera acceleració en el creixement.

Des del punt de vista de la demanda, cal destacar el bon comportament del seu sector exterior, amb un augment notable del seu superàvit per compte corrent, que és el més important per grans àrees econòmiques. El Japó s'està aprofitant cada cop més de la forta demanda d'importacions procedent de la Xina, la qual se

suma a la dels seus mercats ja consolidats dels Estats Units, Europa i asiàtics. No succeeix el mateix amb la demanda de consum privat, que no accelera el creixement, ja que no es manté la recuperació sostinguda dels salaris reals a partir del segon semestre del 2004, factor que es reflecteix en la sobtada disminució dels costos unitaris laborals. (Vegeu l'apartat 1.1.)

Aquest alentiment de la demanda de consum ofereix de nou una previsió deflacionista de la situació econòmica amb taxes negatives del 0,9% el 2006 i del -0,4% el 2007, i no s'esperen taxes positives d'inflació fins al 2008, però, en tot cas, inferiors al 0,5%.

1.5.

LA RESTA DEL MÓN

Els països emergents de l'Àsia més importants per les dimensions i pel dinamisme continuen essent la Xina i l'Índia, amb estimacions superiors als dos dígits. La Xina mostra signes de desequilibri en el procés de desenvolupament dual, entre el seu sector manufacturer exportador i l'abocat al seu mercat interior, en què el fort creixement de mà d'obra a les grans zones urbanes del primer, amb problemes creixents de congestió urbana, està provocant la manca de mà d'obra i la crisi de recursos a la zones industrials tradicionals de l'interior.

A Iberoamèrica el creixement s'ha situat en un notable 5,5%, amb un fort impuls motivat per la recuperació dels preus dels

productes bàsics i de les exportacions de matèries primeres cap a la Xina en contrapartida a la forta embranzida de les inversions de capital xineses als principals països exportadors de recursos naturals iberoamericans. Un altre factor de creixement considerable per a les economies iberoamericanes han estat les remeses d'emigrants, que en una part molt significativa procedeixen d'Espanya.

Pel que fa al creixement del continent africà, ha estat d'un 5,5%, el major creixement en els darrers trenta anys, si bé aquesta xifra inclou el comportament del països productors de petroli. De fet, la major part dels països de l'àrea, especialment els de l'àrea subsahariana, no compleixen els resultats dels objectius del mil·lenni de les Nacions Unides per a l'horitzó 2015, i són un dels focus principals de l'emigració cap a Espanya i Europa.

1.6.

L'ECONOMIA MUNDIAL I EL CANVI CLIMÀTIC

En el panorama internacional han tingut un gran ressò mediàtic tot un seguit d'informes que han aparegut sobre el canvi climàtic. El més important, sens dubte, ha estat el Sumari presentat pel grup de treball dedicat a la física del clima del IV Informe d'avaluació del plafo intergovernamental sobre canvi climàtic auspiciat pel Programa de Nacions Unides sobre Medi Ambient,⁸ el qual ha generat tota una

8 Vegeu: *Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Summary for Policymakers. Climate Change 2007: The Physical Science Base.* Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). 5 de febrer de 2007. París. WMO. UNEP.

presa de posició per part dels governs i les institucions internacionals, la Comissió Europea, els estats nacionals i les regions. L'anàlisi d'aquesta presa de posició internacional sobre el canvi climàtic i el seu efecte sobre la política mediambiental del Govern de les Illes Balears es poden consultar a l'apartat 13 d'aquest capítol dedicat al medi ambient.

Des del punt de vista dels efectes econòmics que pot tenir el canvi climàtic sobre l'economia mundial, l'informe que ha tingut un major impacte ha estat el que s'ha elaborat per encàrrec del Govern britànic, conegut amb el nom d'Informe Stern.

Aquest informe fa unes estimacions sobre el cost de fer front al canvi climàtic i assenyala que encara estam a temps d'estabilitzar les emissions de CO₂ entre els 500 i 550 ppm, amb un cost de les

accions de prop d'un 1% del PIB mundial anual. El cost de no fer res ara pot superar la pèrdua d'almenys un 5% del PIB mundial anual. En el pitjor dels casos, els models estimen una pèrdua de fins al 20% o més del PIB mundial anual, equivalent a un enorme crac mundial, similar als efectes d'una gran guerra i de la depressió econòmica del 1929. L'Informe Stern defensa adoptar accions de manera immediata i enèrgica juntament amb una resposta internacional més decidida i ambiciosa que el Protocol de Kyoto, que expira el 2012. Aquesta és la posició defensada per la Declaració de principis de la taula rodona mundial de l'Institut de la Terra de la Universitat Colúmbia, signada per les empreses transnacionals més importants del món, grups ecologistes, organitzacions internacionals i una representació dels principals científics de l'àmbit mundial. (Vegeu l'apartat 13.1.)